

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2010-2015

Svinkløv Klitplantage og Grønne Strand

Natura 2000-område nr. 13
Habitatområde H13

Kolofon

Titel:

Natura 2000-plan 2010-2015. Svinkløv Klitplantage og Grønne Strand
Natura 2000-område nr. 13
Habitatområde H13

Emneord:

Habitatdirektivet, Miljømålsloven, målsætninger, indsatsprogram,
Natura 2000-planer, Svinkløv Klitplantage, Grønne Strand

Udgiver:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Ø
www.naturstyrelsen.dk

Copyright:

Naturstyrelsen, Miljøministeriet

Sprog:

Dansk

År:

2011

ISBE nr.

978-87-7091-077-4

ISBN nr.

978-87-7091-078-1

Dato:

1. december 2011

Forsidefoto: Udsigt fra Svinkløvene over Grønne Strand

Fotograf: Torben Ebbensgaard

Resume:

Natura 2000-plan for Svinkløv Klitplantage og Grønne Strand (nr. 13). Natura 2000-planen skal sikre gunstig bevaringsstatus for områdets udpegede arter og naturtyper. Området og truslerne mod de udpegede naturtyper og arter beskrives, og der fastlægges målsætninger og indsatser for naturtyperne og arterne. Der foretages en strategisk miljøvurdering af planen.

Må citeres med kildeangivelse

Indhold

Forord	4
Natura 2000-planlægning	5
<i>Natura 2000-planen er bindende for myndighederne</i>	6
Områdebeskrivelse	6
Trusler mod områdets naturværdier	8
Igangværende pleje og genopretning	11
Tilstand og bevaringsstatus/prognose	11
<i>Vurdering af tilstand</i>	11
<i>Vurdering af bevaringsstatus/prognose</i>	14
Målsætning	16
<i>Overordnet målsætning for Natura 2000-området</i>	17
<i>Konkrete målsætninger for naturtyper og arter</i>	18
<i>Modstridende interesser</i>	19
Indsatsprogram	19
<i>Generelle retningslinjer</i>	20
<i>Konkrete retningslinjer</i>	21
<i>Forslag til mulige virkemidler</i>	22
Sammenhæng og synergi med vandplan	22
Strategisk miljøvurdering	23
Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning	24
Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler	25
Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver	26
Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen	29

Foto: Claus Bjørn Larsen

Danmarks VIP-natur får egen bodyguard

Hvad har Skagens Gren, Silkeborgskovene og det Sydfynske Øhav til fælles? Eller klokkefrøen, fiskeørnen og gråsælen? De er alle en del af Danmarks særligt værdifulde natur, som vi er forpligtet til at passe godt på. Det samme gælder strandengen, højmosen og boblerevet. Natura 2000-områderne er et netværk af naturområder i EU, der indeholder særligt værdifuld natur set i et europæisk perspektiv. Natura 2000 skal sørge for, at alle 27 EU-lande drager omsorg for egne truede dyr, planter og natur.

Danmark har i alt 246 Natura 2000-områder. Hvert område får nu sin helt egen naturplan, der skal fungere som bodyguard. Det er i alt for mange år gået tilbage for naturens mangfoldighed. Nu skal planerne sørge for, at staten, kommuner og lodsejere drager omsorg for de naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede sårbare eller sjældne i EU.

Ny natur på vej

Naturplanerne er den hidtil største naturindsats, der nogensinde er sat i værk i Danmark. Budgettet er ca. 1,8 mia. kroner og vil i stor udstrækning blive finansieret af EU's landdistriktsmidler. Den planlagte indsats dækker ca. 1.600 km², hvoraf de 40 km² er ny natur.

Der er planlagt hundredvis af nye vandhuller, som vil sikre levesteder for padder som klokkefrøen og vandsalamanderen. 200 km² løvskov skal beskyttes mod rydning, og flere hule, gamle og døde træer vil give levesteder for svampe, flagermus og insekter. Fiskeri på havet skal reguleres, så de unikke danske boblerev sikres mod at blive ødelagt af fiskeredskeer, og danske højmoser skal igen have mulighed for at få det bedre. Lige nu er de truet af udtørring og tilgroning. Med naturplanerne skal der ryddes krat og buske og gives bedre og mere naturlige vandforhold.

Tilbagegangen stoppes

Som ny miljøminister er jeg glad for, at vi nu har en plan for at stoppe naturens tilbagegang i Natura 2000-områderne. Der må ikke ske yderligere skade på naturen. Planerne har været for længe undervejs under VK-regeringen. Natura 2000-områderne blev udpeget i årene 1998-2004, og tilbagegangen skulle være standset allerede sidste år.

Danmarks nye SRSF-regering vil føre en mere aktiv og fremsynet naturpolitik. De 246 Natura-områder har nu hver en bodyguard, mens regeringen laver en plan for hele Danmark. Naturplan Danmark skal sætte ambitiøse mål – ikke blot for den natur som findes i Natura 2000-områderne, men for hele den danske natur.

Lad os så komme i gang !

Med venlig hilsen
miljøminister Ida Auken

Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (Fuglebeskyttelses- og Habitatdirektiverne) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter. Gennem en målrettet indsats i de udpegede Natura 2000-områder bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens mangfoldighed.

Med henblik på at prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen er en sammenfattende plan, som både indeholder Natura 2000-skovplan for de skovbevoksede fredskovpligtige arealer og Natura 2000-plan for øvrige områder samt arter

Planen omfatter "udpegningsgrundlaget", dvs. de naturtyper og arter, som området er udpeget for. Natura 2000-planens indhold er vist i figur 1.

Figur 1. Opbygning af en Natura 2000-plan.

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Planen er vedtaget i 2011, hvorefter kommunalbestyrelserne og Naturstyrelsen udarbejder bindende handleplaner, som skal sikre gennemførelsen af Natura 2000-planen. Direkte statslig opfølgning i form af bekendtgørelser o.l. sker dog på grundlag af Natura 2000-planen. Offentlige lodsejere kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i deres drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v. på grundlag af konsekvensvurderinger mm. Der er ikke gennemført en konsekvensvurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet der ikke i planen er taget konkret stilling forvaltningsindsatsens præcise lokalisering eller valgt forvaltningsmetoder. Der er dog i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med og nødvendig for forvaltningen af området. Evt. konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal desuden anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (ændret ved bekendtgørelse nr. 1443 af 11. december 2007 med senere ændringer) om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner grundlag for områdets handleplan og eventuelle drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen koordineres med vandplanen for hovedvandopland Nordlige Kattegat og Skagerrak og bliver ligesom denne revideret hvert 6. år. De dele af Natura 2000-planen, der vedrører skovbevoksede fredskovspligtige arealer, revideres dog kun hvert 12. år.

Områdebeskrivelse

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Natura 2000-plan

Natura 2000-området har et areal på 1.099 hektar og afgrænses som vist på bilag 1. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H13. På Naturstyrelsens hjemmeside (www.naturstyrelsen.dk) samt i figur 2 og bilag 2 er der angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. H13			
Naturtyper:	Kystklint/klippe (1230)	Å-mudderbanke (3270)	
	Forklit (2110)	Våd hede (4010)	
	Hvid klit (2120)	Kalkoverdrev (6210)	
	* Grå/grøn klit (2130)	* Surt overdrev (6230)	
	* Klithede (2140)	Urtebræmme (6430)	
	Havtornklit (2160)	Hængesæk (7140)	
	Grårisklit (2170)	* Kildevæld (7220)	
	Skovklit (2180)	Rigkær (7230)	
	Klitlavning (2190)	Bøg på mor (9110)	
	* Enebærklit (2250)	Ege-blandskov (9160)	
	Søbred med småurter (3130)	Stilkeke-krat (9190)	
	Næringsrig sø (3150)	* Skovbevokset tørvemose (91D0)	
	Vandløb (3260)	* Elle- og askeskov (91E0)	
	Arter:	Odde (1355)	

Figur 2. Naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Området består af arealmæssigt lige dele klitplantage og lysåbne naturarealer. Svinkløv Klitplantage blev anlagt i årene omkring år 1900 på toppen af de gamle stenalderkrænter på det, der tidligere var en ø i stenalderhavet. Et markant landskabelement er kystklinerne ved Svinklovene, som hæver sig mere end 50 meter over det flade klitområde og består af skrivekridt. Klinten er furet af regnklofter og er efterhånden næsten helt tilgroet af urter. Området ved Grønnestrand består af store klitsystemer. Jordbunden er nær stranden fyldt med ral, og råstofgravning herefter har efterladt et linieformet søsystem med næringsrige søer.

Vigtigste naturværdier

Området har alle de i Danmark forekommende klit-naturtyper. Der er meget store områder med klitheder, klitlavninger, grå og grønsværsklitter, men særligt kystklitter med enebær har her nationalt væsentlige forekomster. Også klitlavningerne med rigkærvegetation og kalkklingen med kalkoverdrev er meget værdifulde. Slette Å er et fint, naturligt vandløbssystem med et bælte af elle- og askeskov og en bestand af odde.

I området findes bestande af bilag IV-arterne strandtudse og stor vandsalamander.

Der er findes en række spændende plantearter f.eks. de endemiske

Natura 2000-plan

øjentrøstarter: nordisk og klit-øjentrøst samt meget store og ret stabile bestande af kær-fnokurt, purpur-gøgeurt og den sjældne bregne hjortetunge. Klitplantagen er kendt for sit indhold af sjældne orkideer, som normalt findes i Norge og Sverige, f.eks. knærod og hjertebladet fliglæbe.

Slette Å er et fint skovvandløb, som løber gennem et bælte af elle- og askeskov. Åen og den omgivende skovsump er levested for en bestand af odder. Foto: Torben Ebbensgaard.

I basisanalyserne for Natura 2000-området Svinkløv Klitplantage og Grønne Strand findes der en mere detaljeret gennemgang af området. Se [Naturstyrelsens hjemmeside](#).

Natura 2000-området ligger i Jammerbugt Kommune og indenfor vandplanområdet hovedvandopland Nordlige Kattegat og Skagerrak.

Trusler mod områdets naturværdier

I det følgende afsnit skal de oplyste trusler forstås som påvirkninger af naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Trusler er i den forbindelse aktuelt forekommende og konkrete påvirkningsfaktorer, der enkeltvis eller i samvirkning vil kunne forhindre, at naturtyperne og arterne opnår gunstig bevaringsstatus. Det kan dog også være potentielle påvirkningsfaktorer i det omfang, at der er viden om, at påvirkningerne periodevis er forekommet i området, men aktuelt ikke er til stede. Aktuelle påvirkninger, der f.eks. reguleres internationalt eller i anden sammenhæng, og derfor ikke er et anliggende for Natura 2000-planen, kan

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Natura 2000-plan

også fremgå, men vil ikke være en del af denne Natura 2000-plans indsatsprogram.

Arealreduktion/fragmentering. Arealerne af rigkær, kildevæld, kalkoverdrev og våd hede er beskedne, og forekomsterne ligger isolerede. Naturtypernes plante- og dyrearter har derved en øget risiko for at uddø, da arealerne ikke kan opretholde så mange eller store bestande, og da der er dårlige spredningsmuligheder. I dette område er det specielt en trussel mod rigkær og kalkoverdrev der rummer mange sjældne arter.

Næringsstofbelastning med kvælstof fra luften og fra omkringliggende gødskede landbrugsarealer udgør en trussel mod habitatnaturtyperne. Den luftbårne kvælstofdeposition overskrider laveste ende af tålegrænseintervallet for grå/grøn klit, klithede, skovklit, klitlavning, enebærklit, våd hede, hængesæk og de fem skovnaturtyper i Natura 2000-området. Den vurderes desuden overskredet for kystklint/klippe, forklit, hvid klit, havtornklit, grårisklit og søbred med småurter. For arealer med habitatnatur, der grænser direkte op til driftsarealer, er det en trussel, at de udsættes for en randpåvirkning i form af næringsbelastning fra driftsarealerne.

Pesticider og gifte fra det dyrkede land har som følge af randpåvirkning en negativ påvirkning på tilstødende habitatnatur.

Tilgroning med høje græsser og urter er en trussel mod store dele af klitområderne, våd hede, kalkoverdrev, rigkær og kildevæld. Opvækst af vedplanter, især nåletræer på de tørre arealer og pil og birk i lavningerne, er også en trussel. Tilgroning med problemarten bjerg-rørhvene udgør en særlig trussel på kalkoverdrevet, og derudover optræder gyvel og tornblad som problemarter i området.

Uhensigtsmæssig hydrologi som følge af grøftning udgør en trussel for nogle af de ellers naturligt fugtige klitlavninger.

Uhensigtsmæssig drift. Intensiv skovdrift medfører, at skovnaturtyper forringes eller ødelægges. Der er i øvrigt en utilstrækkelig beskyttelse af skovnaturtyper mod bl.a. konvertering til andre træarter.

Fysisk påvirkning af vandløbene i form af grødeskæring og vandløbsoprensning er en trussel for vandløbstyperne, idet det hindrer udvikling af artsrige plantesamfund.

Store dele af klitområderne er ikke tilstrækkeligt afgræsset, mens dele af de allerede afgræssede arealer afgræsses for hårdt.

Råstofindvinding. Ralgravning ved Kollerup Strand er på kort sigt ødelæggende, når nye klitarealer inddrages.

Invasive arter, især rynket rose og ikke-hjemmehørende nåletræer er registreret i store dele af området og er en trussel i de fleste klitnaturtyper. Omkring en femtedel af hele klitarealet er under tilgroning med invasive nåletræer, mens der i de grønne klitter langs ky-

Natura 2000-plan

sten forekommer store krat med rynket rose, som hurtigt spreder sig. Også mosset stjerne-bredribbe er til stede i store dele af området.

Forstyrrelser. Slid forårsaget af færdsel er en trussel for de mest lavrige forekomster af grå klit, idet det er en særdeles sårbar klitnaturtype.

Enebærklit under tilgroning med nåletræer og høje urter. Foto: Torben Ebbensgaard.

Igangværende pleje og genopretning

I Natura 2000-området findes to fredninger: Grønnestrand og Slette Å. Plejeplanen for den nordligste del af Grønnestrand har medført en række aktiviteter med rydning af invasive nåletræer, opsætning af hegn og etablering af græsning på store dele af arealet. Seneste rydning i forhold til plejeplanen er gennemført i 2008-09. Derudover har kommunen bekæmpet gyvel, rynket rose, bævreasp og dunbirk på udvalgte arealer.

Et nu afsluttet LIFE-projekt (2001-2005) har gennemført en indsats med naturpleje på de statsejede klithedearealer.

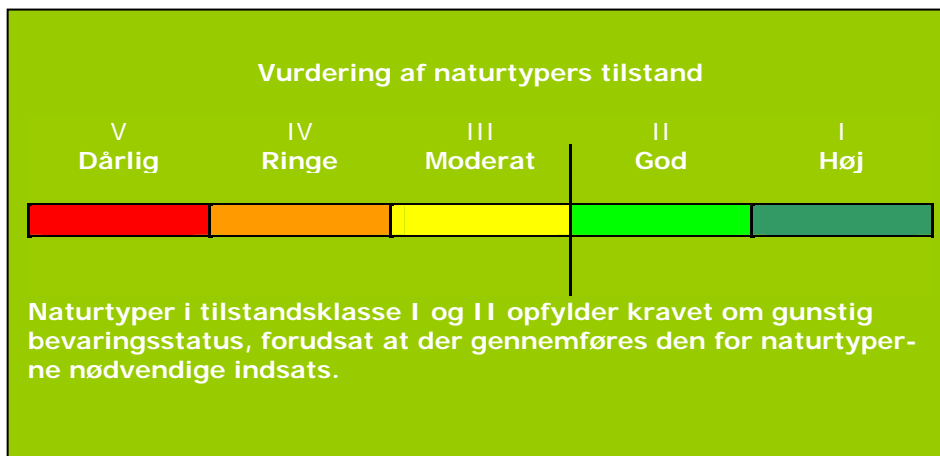
Tilstand og bevaringsstatus/prognose

For nogle naturtyper er der udviklet et system til vurdering af den enkelte naturtypes aktuelle *tilstand*, som er et udtryk for typens aktuelle naturindhold og en række andre målbare faktorer.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er derimod en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er således tale om en *prognose* for arternes og naturtypernes udviklingsretning. I de følgende afsnit er der nærmere beskrevet tilstand og bevaringsstatus/prognose for områdets naturtyper og arter.

Vurdering af tilstand

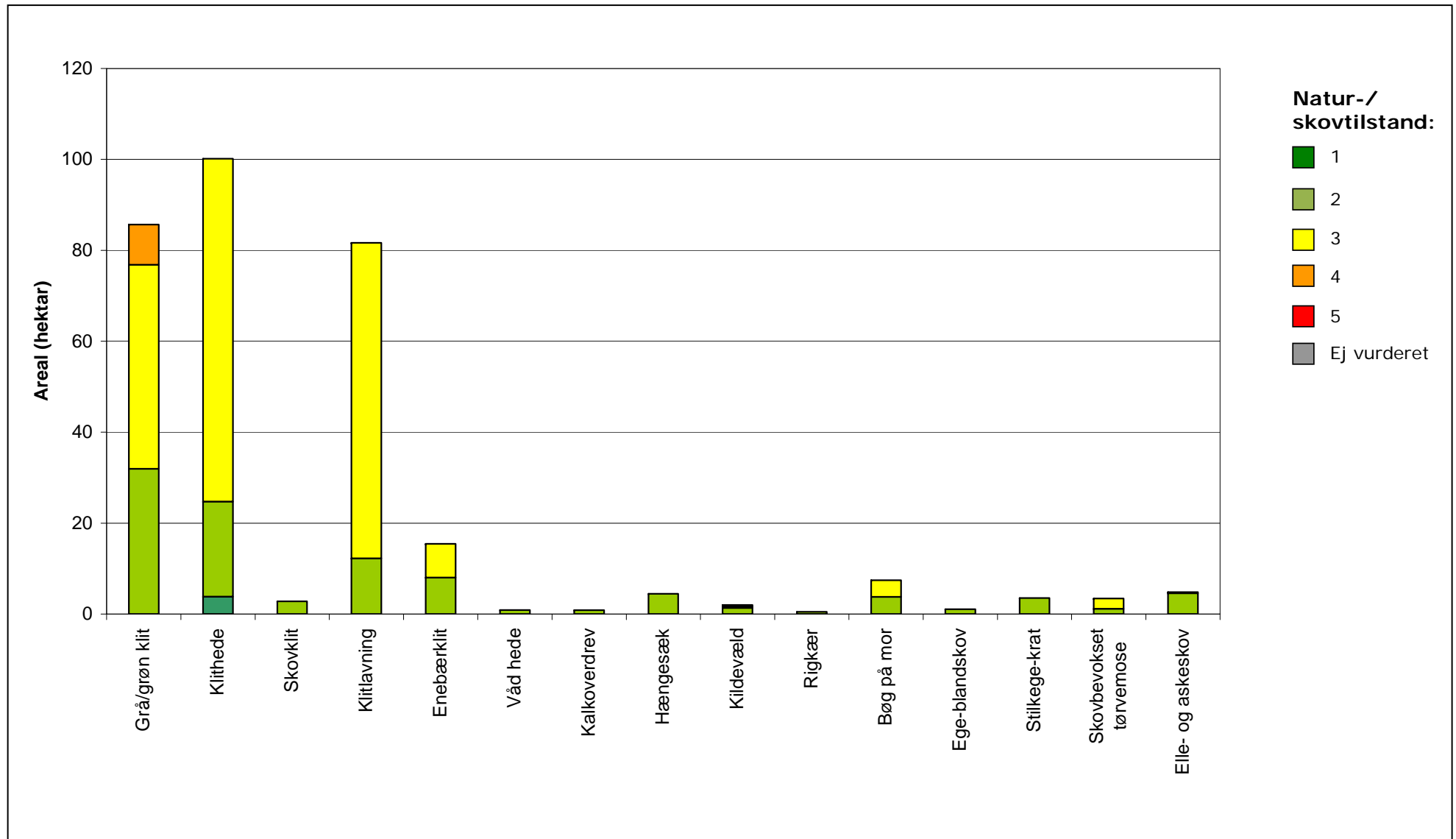
Der er foretaget en vurdering af tilstanden i 23 lysåbne naturtyper og 10 skovtyper, der er kortlagt i basisanalyserne. Desuden er tilstanden vurderet for udvalgte forekomster af 5 søtyper. Vurderingen bygger på et system, der inddeler forekomster af Habitatdirektivets naturtyper i 5 tilstandsklasser (figur 3), hvor I (høj) er bedst og V (dårlig) er værst. Som led i beregningen af tilstanden beregnes både et artsindeks, baseret på indholdet af plantearter i en cirkel med radius på 5 m, og et strukturindeks, baseret på vegetationshøjden, opvækst af vedplanter, forekomst af drængrøfter m.m. Både artsindekset og strukturindekset har værdier mellem 0 og 1 på referenceskalaen, hvor 1 er den bedste naturtilstand, og 0 er den dårligste. For skovnaturtyperne baseres strukturindeks bl.a. på omfang af jordbearbejdning, afvandingsforhold, forekomst af invasive arter og træ-kronernes lagdeling i forskellige etager.

Figur 3. Tilstandsklasser for naturtyper.

Strukturindeks og artsindeks vægtes sammen til et samlet naturtilstandsindex, der beskriver habitatnaturtypens samlede natur/skovtilstand på arealet. Et højt strukturindeks kombineret med et lavt artsindeks viser, at naturarealet har forudsætninger for et højt naturindhold, men at de karakteristiske arter ikke er til stede. Et højt artsindeks kombineret med et lavt strukturindeks kan anvendes som et redskab til at lokalisere artsrige forekomster med et stort behov for pleje eller anden indsats.

I figur 4 er vist natur/skovtilstanden for Natura 2000-områdets naturtyper.

Figur 4. Natur-/skovtilstand for de af Natura 2000-områdets naturtyper, som er tilstandsvurderet.

Natura 2000-plan

Af figur 4 fremgår det, at ca. 70 % af arealet med tilstandsvurderede lysåbne naturtyper har ugunstig naturtilstand. For skovnaturtyperne gælder modsat, at ca. 70 % af det tilstandsvurderede areal har gunstig skovtilstand.

Bagvedliggende data viser, at over halvdelen af arealerne med klitlavning og grå/grøn klit har bedre artstilstand end strukturtilstand. På en stor del er artstilstanden gunstig (artstilstand I eller II) mens strukturtilstanden er ugunstig (strukturtilstand III eller IV). Her vil en målrettet plejeindsats kunne hæve naturtilstanden til gunstig, da artspuljen er til stede. Det er primært tilgroning med vedplanter og invasive arter, der påvirker strukturtilstanden.

For klithederne gælder modsat, at over halvdelen af arealet har bedre struktur- end artstilstand. Denne forskel i struktur- og artstilstand kan skyldes, at der i forbindelse med et nyligt afsluttet LIFE-projekt i klitheden, er blevet fjernet invasive arter og i øvrigt plejet grundigt. Dette giver hurtigt en høj strukturtilstand, mens de forbedrede forhold først senere kan aflæses i artstilstanden.

Ingen af søerne eller vandhullerne i området er tilstandsvurderet.

Se kort med tilstandsvurdering af de enkelte forekomster i Natura 2000-området på [Naturstyrelsens hjemmeside](#) under "Se på kort".

Der er endnu ikke udviklet et system til vurdering af tilstanden for en række lysåbne naturtyper, marine naturtyper, større søer, vandløb samt fugle og andre arter.

Vurdering af bevaringsstatus/prognose

Miljømålsloven og skovloven fastsætter som et overordnet mål, at naturtyper og arter, som Natura 2000-områderne er udpeget for, skal have en gunstig bevaringsstatus. Gunstig bevaringsstatus er defineret i Habitatdirektivet (figur 5).

Gunstig bevaringsstatus

En naturtypes "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- det naturlige udbredelsesområde og de arealer, det dækker inden for dette område, er stabile eller i udbredelse, og
- den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for dets opretholdelse på langt sigt, er til stede og sandsynligvis fortsat vil være det i en overskuelig fremtid, samt når
- bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for den pågældende naturtype, er gunstig

En arts "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- data vedrørende bestandsudviklingen af den pågældende art viser, at arten på langt sigt vil opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder, og
- artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller der er sandsynlighed for, at det inden for en overskuelig fremtid vil blive mindsket, og
- der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på langt sigt at bevare dens bestande

Figur 5. Habitatdirektivets definition af gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau for naturtyper og arter

Gunstig bevaringsstatus skal generelt opnås inden for hver af Danmarks to biogeografiske regioner, nemlig den kontinentale og den atlantiske region. Gunstig bevaringsstatus skal dog ifølge EU's vejledning til direktivets artikel 6 også anvendes på de enkelte Natura 2000-områder, men der findes ingen retningslinjer for, hvorledes denne vurdering skal foretages. Den første Natura 2000-plan laves på grundlag af tilgængelig viden og derfor alene ud fra en prognose for de enkelte naturtypers og arters udvikling.

Prognosen for de kortlagte naturtyper er bestemt på områdeniveau ud fra de enkelte forekomsters natur/skovtilstand og aktuelle trusler og inddeles i *gunstig* eller *ugunstig prognose*. Naturtyper i tilstandsklasse I (høj tilstand) eller II (god tilstand) har en gunstig prognose, hvis det vurderes, at tilstanden også kan opretholdes på langt sigt. I mange tilfælde forudsætter det, at der gennemføres den for naturtyperne nødvendige indsats i form af naturpleje, begrænsning af næringsstofftilførsel, forbedring af hydrologiske forhold m.m.

Prognosen for de øvrige naturtyper og alle arterne er baseret på den bedste tilgængelige viden. Her benyttes begreberne *vurderet gunstig*, *vurderet ugunstig* og *ukendt prognose*.

Natura 2000-plan

I Natura 2000-området er der foretaget følgende vurdering af prognosen for naturtyper og arter:

Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- Odder, da bestanden vurderes at være stabil.

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- Skovklit, bøg på mor, ege-blandskov, stilkege-krat, skovbevokset tørvemose samt elle - og askeskov, da laveste ende af tålegrænseintervallet for kvælstofdeposition er overskredet på alle arealerne.
- Grå/grøn klit, klithede og klitlavning, da laveste ende af tålegrænseintervallet for kvælstofdeposition er overskredet på alle arealerne, og over 25 % af naturtypernes areal er i strukturklasse III-V som følge af tilgroning og invasive arter.
- Enebærklit, våd hede og hængesæk, da laveste ende af tålegrænseintervallet for kvælstofdeposition er overskredet på alle arealerne.
- Kildevæld da over 25 % af arealet er i strukturklasse III-V som følge af eksempelvis tilgroning med høje græsser og urter.
- Riggær på grund af tilgroning med høje græsser og urter.
- Forklit, hvid klit, havtornklit, grårisklit og søbred med småurter, da det vurderes, at laveste ende af tålegrænseintervallet for kvælstofdeposition er overskredet på alle arealerne.
- Kalkoverdrev, da arealet er lille og ligger isoleret samt på grund af tilgroning med problemarten bjerg-rørhvene.

Prognosen er ukendt for:

- Næringsrig sø, å-mudderbanke og vandløb på grund af manglende viden.
- Kystklint/klippe og urtebræmme, da de ikke er kortlagt.
- Surt overdrev, da det ikke er fundet i forbindelse med kortlægningen.

Målsætning

Det overordnede mål er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i de enkelte Natura 2000-områder (jf. dog nedenfor om eventuelle modstridende interesser).

Der opstilles en **overordnet målsætning** for området. Den overordnede målsætning angiver det overordnede sigte for, hvorledes området skal udvikle sig både for at sikre områdets integritet og en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. Målsætningen skal endvidere fremhæve de naturtyper og arter, der udgør den største arealandel af området, og endelig fremhæves forekomster af naturtyper og arter, der har stor vigtighed på nationalt og/eller biogeografisk

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

niveau. En vurdering af denne betydning foretages efter følgende kriterier:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få forekomster
- Truede naturtyper og arter
- Særlige danske ansvarsområder

Der opstilles desuden mere **konkrete målsætninger**, der fastlægger de langsigtede mål for udviklingen i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. Målfastsættelsen tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levested efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system, skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af bedste faglige viden.

Såvel overordnet målsætning som de konkrete målsætninger rækker ud over 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold. Målsætningerne afspejler desuden en afvejning af eventuelle modstridende interesser efter retningslinjer angivet i Skov- og Naturstyrelsen 2009: "Retningslinjer for den statslige Natura 2000-planlægning: Målfastsættelse og indsatsprogram".

Overordnet målsætning for Natura 2000-området

Baggrund for overordnet målsætning:

Specielt for Natura 2000-området ved Svinkløv og Slette Strand er det store sammenhængende klitlandskab, som består af alle de klitnaturtyper, der forekommer i Danmark. Der er i området potentiale for at udvide arealet med mosaik af klitnaturtyper, både med de tørre og fugtige klittyper.

Forekomsten af enebærklit udgør mere end 5 % af det kortlagte areal af naturtypen i den kontinentale region af Danmark. De truede naturtyper våd hede, kalkoverdrev og rigkær forekommer alle i området med små og isolerede forekomster. Der er speciel fokus på de to rigkær i klitlavningerne ved Kollerup Strand og Grønnestrand samt kalkoverdrevet på Svinklovene.

- *Det overordnede mål for Natura 2000-området er:
At naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget opnår gunstig bevaringsstatus. Det store sammenhængende område, bestående af en mosaik af klitnaturtyper med et islæt af artsrige rigkær og søer med god vandkvalitet, sikres.*

Arealet med de lysåbne klitnaturtyper øges. Områdets truede naturtyper sikres og søges udvidet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt. Den regionalt vigtige forekomst af enebærklit sikres. I tilfælde, hvor klitlavninger har mulighed for at udvikle sig til rigkær, prioriteres rigkær højest. I tilfælde, hvor klittyper med vedplanter via naturlig succession breder sig på be-

kostning af klittyper med lavtvoksende vegetation, prioriteres de lavtbevoksede typer friholdt for vedplanter, så de ikke går tilbage i areal.

I rigkærene langs søerne ved Grønne Strand findes en bestand af kær-fnokurt. Foto: Torben Ebbensgaard.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning samt gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Der opstilles følgende konkrete målsætninger, som fastlægger de langsigtede mål for naturtyper og arter i Svinkløv Klitplantage og Grønne Strand:

- *Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus.*
- *For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II og gunstig prognose skal udviklingen i deres areal og tilstand være stabil eller i fremgang.*
- *For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V og/eller ugunstig prognose skal udviklingen i deres natur/skovtilstand være i fremgang, således at der opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevarings-*

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

status, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed dertil. Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det. Navnlig for skovnaturtyperne kan der være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til arealmålet.

- *For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem og/eller med en ukendt prognose er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for områdets udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for nedennævnte bestandstal eller – for arter uden bestandstalsmål – grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder.*
- *Naturtypeforekomster i artsklasse I målsættes til tilstandsklasse I og skal søges udvidet/sammenkædet, hvis de naturgivne forhold gør det muligt. Det gælder otte forekomster af grå/grøn klit, begge arealer med våd hede, fem forekomster med klitlavning og det største af kildevældene.*
- *Arealet med mosaik af lysåbne klitnaturtyper (primært grå/grøn klit, klithede og klitlavninger) øges på længere sigt.*
- *Arealet med rigkær, kalkoverdrev og våd hede sikres og søges udvidet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt.*

Modstridende interesser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

I dette Natura 2000-område medfører naturlig succession, at havtornklit, grårisklit og enebærklit langsomt breder sig på bekostning af klitnaturtyper med lavtvoksende vegetation.

Ved naturpleje i området tages der hensyn til dette forhold, så den arealmæssige balancen mellem naturtyperne på udpegningsgrundlaget opretholdes og målsætningen om gunstig bevaringsstatus for alle typerne opfyldes.

Rigkær er en truet naturtype. Øgning af arealet med rigkær kan betyde en indskrænkning af habitatnaturtypen klitlavning. I tilfælde, hvor klitlavninger har mulighed for at udvikle sig til rigkær, prioriteres rigkær højest.

Indsatsprogram

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsprognose er en opgave, som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode er formuleret i 4 sigtelinjer, som lægger niveauet for indsatsen i planperioden. Sigte-

linjerne er beskrevet i bilag 3.

Indsatsprogrammet, der bygger på de 4 sigtelinjer, beskriver indsatsen i den første planperiode 2010-2015 (for skovbevoksede fredskovspligtige arealer dog frem til 2021).

Indsatsprogrammet består af en række **generelle retningslinjer**, som skal sikre den eksisterende naturtilstand. De generelle retningslinjer gælder for alle arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, og den nødvendige indsats vil efterfølgende blive konkretiseret i de kommunale/statslige handleplaner.

Indsatsprogrammet består desuden af en række **konkrete retningslinjer**, som skal sikre små naturarealer, ubeskyttede naturarealer og særligt truede arter og naturtyper. De konkrete retningslinjer giver en nærmere beskrivelse af den indsats, som i disse særlige tilfælde skal indarbejdes i de kommende handleplaner.

Indsatsprogrammet indeholder ikke bindende krav til kommunernes, Naturstyrelsens eller andre offentlige lodsejeres brug af de virkemidler og tiltag, som skal sikre den nødvendige indsats. Tiltag prioriteres og konkretiseres i handleplanerne eller i andre opfølgende tiltag.

Indsatsprogrammet for Natura 2000-området omfatter nedenstående generelle og konkrete retningslinjer, som tillige er vist oversigtligt i bilag 2.

Generelle retningslinjer

Indsatser efter Sigtelinje 1. Areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter må ikke gå tilbage eller forringes.

- 1.1 *Reduktion af kvælstof-deposition fra luften på områdets habitatnaturtyper sker ved administration af husdyrgodkendelsesloven, der med ændringen af 10. februar 2011 har fastlagt et særligt beskyttelsesniveau af hensyn til bevaringsmålsætningen i Natura 2000-planlægningen. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til naturtyperne reduceres, herunder fra dræntilløb og fodring. For marine naturtyper, søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen*
- 1.2 *Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi i områder med klitlavninger. Det undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyperne, og disse steder sikres den for skovnaturtyperne mest hensigtsmæssig hydrologi.*
- 1.3 *De lysåbne terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje. Vandløb indenfor området sikres gode fysiske forhold og kontinuitet. Denne indsats sikres via vandplanlægningen. Skovnaturtyperne sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde*

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

kan permanent ophør af drift i skovnaturtyper (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtigheden primært på arealer, som i forvejen i en længere periode har haft minimal eller ingen hugst. Klitnaturtyperne findes overvejende i sammenhængende områder med naturtyperne i mere eller mindre tæt mosaik, hvorfor de tørre og våde typer ofte plejes i sammenhæng. Dog sikres, at de mest lavrige forekomster af grå klit ikke afgræsses.

- 1.4 *Der sikres velegnede levesteder samt tilfredsstillende forageringsmuligheder for odder.*
- 1.5 *Invasive arter som rynket rose og flere ikke-hjemmehørende nåletræer samt problemarter som gyvel, tornblad og bjerg-rørhvene bekæmpes og deres spredning forebygges efter bedst kendte viden.*
- 1.6 *Der sikres mod, at der sker utilsigtet slitage forårsaget af færdsel i de mest lavrige forekomster af grå klit, som er en særdeles sårbar klitnaturtype.*

*Her er et blik ud over klitheden domineret af arterne hedelyng, revling og ene. Spredt ses tilgroning med nåletræer.
Foto: Torben Ebbensgaard.*

Konkrete retningslinjer

Indsatser efter Sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer.

- 2.1 *De små og isolerede forekomster af rigkær, kalkoverdrev og våd hede sikres og søges udvidet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt.*

Indsatser efter sigtelinje 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen skal sikres.

- 3.1 *Skovnaturtyper sikres. Der kan dog være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.*
- 3.2 *Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, sikres mod ødelæggelse.*

Indsatser efter Sigtelinje 4. Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

- 4.1 *Det samlede areal for hver af naturtyperne rigkær og kalkoverdrev sikres og søges udvidet og sammenkædet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt.*

Forslag til mulige virkemidler

Kommunerne, Naturstyrelsen og andre offentlige lodsejere/myndigheder udarbejder handleplaner, vælger virkemidler og foretager den konkrete forvaltning indenfor rammerne af indsatsprogrammet. Mulige virkemidler nævnt i bilag 2 skal derfor betragtes som eksempler på, hvorledes indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammenhæng og synergi med vandplan

Natura 2000-planen er koordineret med vandplanen. Ifølge Vandrammedirektivet må tilstanden af vandområderne ikke forringes, og vandplanens indsatsprogram vil generelt forbedre den eksisterende vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Forbedringen sker ved reduktion i tilførslen af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer samt stedvis sikring af en mere naturlig hydrologi i ådale. Vandplanen vil desuden forbedre de fysiske forhold og sikre kontinuiteten på udvalgte vandløbsstrækninger. Disse indsatser forventes i de fleste tilfælde at bidrage til at forbedre tilstanden i de vandafhængige habitatnaturtyper og i levestederne for de arter, der er tilknyttet vand.

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Natura 2000-plan

Der er gode muligheder for at opnå andre synergieffekter mellem de 2 planer, men i enkelte tilfælde kan der opstå konflikter, f.eks. hvor indsats efter vandplanen medfører oversvømmelser af habitatnaturtyper eller levesteder for arter.

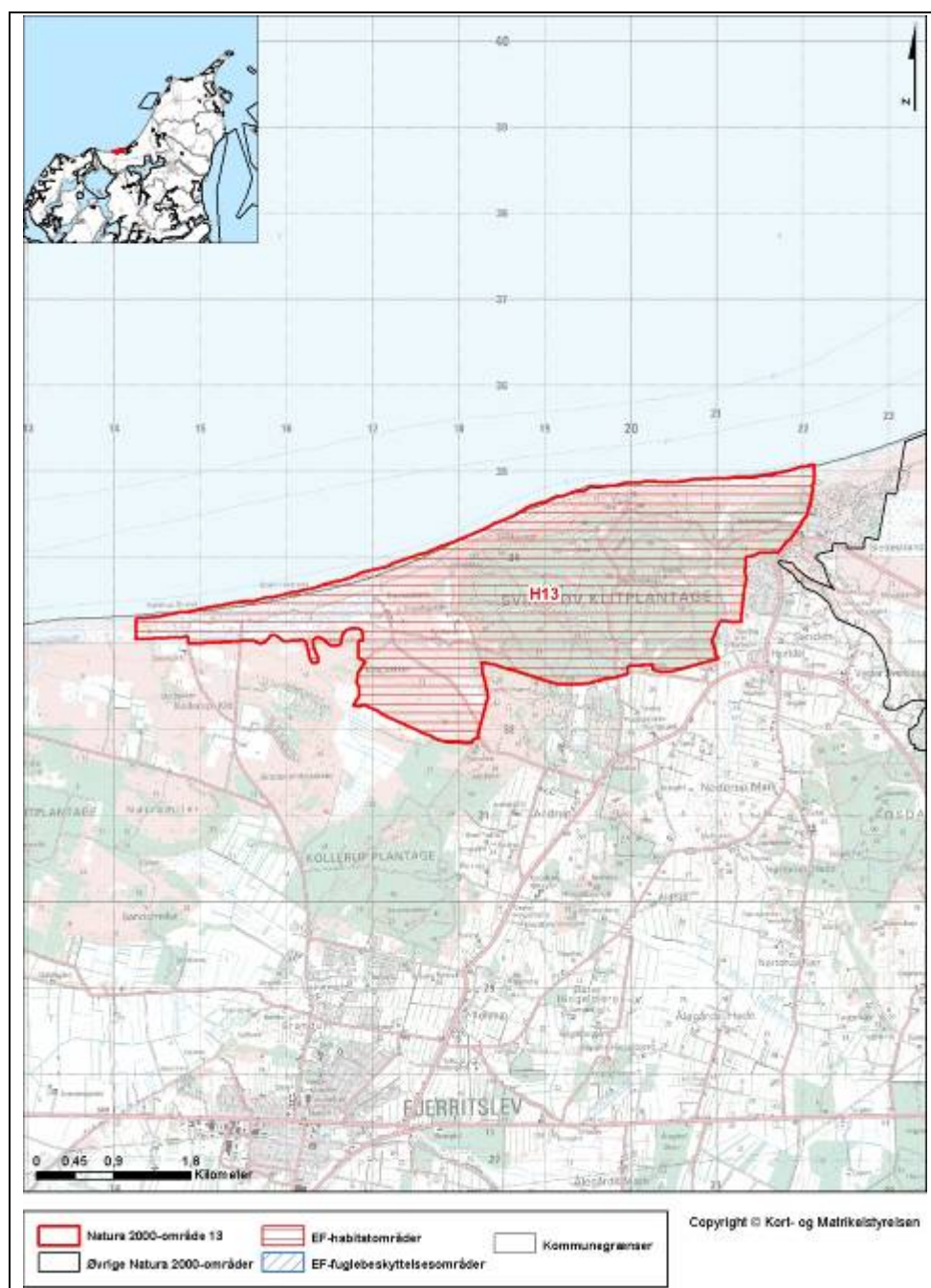
Planlagt indsats efter vandplanen der kan påvirke udpegningsgrundlaget i et Natura 2000-område væsentligt, skal konsekvensvurderes i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Indsatsen kan i givet fald kun gennemføres, hvis det på grundlag af bedste faglige viden dokumenteres, at aktiviteten ikke vil skade bevaringsmålsætningen for området. Potentielle konflikter mellem Vand- og Natura 2000-planen skal som udgangspunkt være afdækket i forbindelse med vedtagelse af vandplanen.

Strategisk miljøvurdering

I medfør af Bekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 af lov om miljøvurdering skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

I bilag 4 er der udarbejdet en miljørapport, der belyser konsekvenserne ved at gennemføre Natura 2000-planen for område nr. 13.

Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning

Natura 2000-område Svinkløv Klitplantage og Grønne Strand, N13

Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

En opsummering af Natura 2000-planens indhold, mål og indsatsprogram findes samlet i Bilag 2 - opdelt på de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for det på gældende Natura 2000-område.

Se www.naturstyrelsen.dk – under opslag om plan for dette Natura 2000-område

Sammen med bilag 2 findes på hjemmesiden baggrundsmateriale for planerne samlet i basisanalyse og tillæg til basisanalyse samt henvisning til kort over forekomst af de kortlagte og tilstandsvurderede naturtyper.

Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver

Ved igangsætningen af Natura 2000-planprocessen blev der identificeret en række væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver. På baggrund heraf blev der opstillet 4 sigtelinjer, der formulerer prioriteringen af den nødvendige indsats. Sigtelinjerne er forelagt og godkendt af Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg. Sigtelinjerne sætter dermed rammerne for Natura 2000-planlægningen.

De overordnede rammer er formuleret i nedenstående bilag. Teksten indgik i idéfasen for vand- og naturplanlægningen, juni – december 2007.

Antallet af naturtyper, der kortlægges og tilstandsvurderes er siden udvidet.

Væsentlige naturopgaver

Miljøministeriet har udarbejdet en oversigt over væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen. Det er de opgaver, som tillægges den højeste prioritet i 1. planperiode fra 2010 til 2015:

Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen:

Danmark er ifølge Habitatdirektivet forpligtiget til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger, der sikrer eller genopretter en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør habitatområdernes udpegningsgrundlag.

Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at beskytte yngle- og rasteområder for en række fuglearter.

Væsentlige trusler mod naturen

En række faktorer udgør de væsentligste trusler mod de direktivudpegede naturtyper og arter:

Næringsstofbelastning medfører markante forringelser af terrestriske naturtyper, søer, vandløb og kystnære farvande først og fremmest som følge af gødskning, afstrømning fra markarealer og kvælstofnedfald. Store mængder næringsstoffer i naturen fremmer ensartede næringskrævende artssamfund på bekostning af et alsidigt plante- og dyreliv og medfører forringede forhold for den biologiske mangfoldighed og naturtyper og arter;

Tilgroning ændrer på afgørende vis levevilkårene for en række plante- og dyrearter, herunder fuglene. Det truer også især lysåbne naturtyper som moser, enge, klitter, heder, overdrev men også egeskove ofte som følge af manglende eller utilstrækkelig drift;

Fragmentering skaber isolation af arternes bestande, hvorved de risikerer at uddø. Foruden et direkte tab af naturareal, forringes de eksisterende naturtypers tilstand og deres økologiske funktioner;

Udtørring er en vedvarende trussel mod mange våde naturtyper og de tilhørende arter som følge af en ændring i de naturlige vandforhold;

Invasive arter er ikke hjemmehørende arter, der spreder sig. De optager plads og fortrænger det oprindelige plante- og dyreliv og findes i dag på mange naturarealer;

Forstyrrelse kan være en afgørende faktor navnlig for truede og sårbare arter, der på grund af levevis og specifikke krav til levested, vil være følsomme overfor menneskelige aktiviteter. Ofte vil truslerne påvirke i samme retning. For eksempel er tilgroning ofte en effekt af næringsstof-belastning og udtørring, tillige er presset på mange arter højt på grund af fragmentering, og det øges yderligere med forekomst af for eksempel invasive arter og menneskelig forstyrrelse.

Overordnet målsætning

Målsætningen er, at de udpegede naturtyper og arter på sigt opnår "gunstig bevaringsstatus". Der skal opstilles en langsigtet målsætning for hvert af de udpegede Natura 2000-områder.

Målsætningen rækker udover 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold og i de udpegede områder som helhed.

Sigtelinjer for indsatsen i 1. planperiode

Natura 2000-planen skal under hensynstagen til den overordnede målsætning opstille konkrete retningslinjer for indsatsen i 1. planperiode for hvert enkelt beskyttelsesområde. Det kan være en indsats, som strækker sig ud over planperioden, men som skal iværksættes nu.

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelses-direktivernes krav om "gunstig bevaringsstatus" er en opgave, som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats. Det er derfor nødvendigt at prioritere og målrette indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode fokuserer på at sikre naturtilstanden for udpegede naturtyper og bestandene for udpegede arter. Der vil på baggrund af naturmæssige forskelligheder være regionale forskelle i gennemførelsen af indsatsen.

Sikring af naturtilstanden af eksisterende naturarealer og arter i beskyttelsesområderne

Ifølge direktiverne skal de naturtyper og arter, der udgør områdernes udpegningsgrundlag, have en gunstig bevaringsstatus. Der er således en forpligtigelse til at sikre naturen mindst samme tilstand som ved

direktivernes ikrafttræden. Dette kræver ofte en løbende driftsindsats og en vedvarende indsats mod næringsstofbelastningen på de eksisterende naturarealer for at opretholde eller genoprette dem i samme tilstand.

Sikring af de små naturarealer

De små naturarealer er ofte i dårlig naturtilstand, blandt andet fordi de er så små, at påvirkningen fra omgivende arealer har stor betydning. En udvidelse af små naturarealer indenfor beskyttelsesområderne samt eventuelt sammenkædning af arealer via spredningskorridorer og trædesten kan være nødvendig for at opretholde naturtilstanden også på længere sigt.

Sikring af naturtyper og levesteder som lovligt kan ødelægges

Der skal ske en sikring af de naturtyper og levesteder, der ikke er beskyttet mod aktiviteter, som direkte kan ødelægge dem. Det drejer sig for eksempel om skovens naturtyper og sten- og boblerev på havet. Der vil derudover være andre ikke beskyttede levesteder for visse af direktivernes arter, hvor en sikring kan være nødvendig, for eksempel for visse fuglearter.

Indsats for truede naturtyper og arter

For naturtyper og arter, hvis status på landsplan er i fare for at blive voldsomt forringet i 1. planperiode, og hvor der er en fare for, at de forsvinder fra den danske natur på sigt kan en egentlig naturgenopretningsindsats og/eller målrettet drift være nødvendig. Som eksempler på truede naturtyper og arter kan nævnes højmoser, eremit og sortterne.

Natura 2000-planlægningen fastlægger desuden retningslinjer for myndighedernes skønsmæssige beføjelser efter lovgivningen i øvrigt.

Natura 2000 og Vandrammedirektivet

Gennemførelsen af Vandrammedirektivet og vandplanerne forventes at bidrage til at imødegå nogle af ovennævnte trusler. Eksempelvis genskabes nye naturområder i ådale, og vandkvaliteten vil blive forbedret. Omfanget af synergieffekten mellem Natura 2000 og Vandrammedirektivet vil blive tydelig undervejs i planprocessen. For vandforekomster, der også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

Med målbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere retningslinjer for fastsættelse af mål i Natura 2000-områderne og defineret en 5-trinsskala for naturtilstanden i 18 lysåbne naturtyper. Et tilsvarende tilstandssystem er under udarbejdelse for de 10 skovnaturtyper og for direktivernes arter. På et senere tidspunkt vil et tilstandssystem for såvel de ferske som de marine naturtyper blive udarbejdet.

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen
Miljørapport for Natura 2000-planen for område nr. N13 Svin-
kløv Klitplantage og Grønne Strand

- kan læses på Naturstyrelsen hjemmeside, se
www.naturstyrelsen.dk under opslag om plan for dette Natura 2000-
område

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk